

УДК 330.133.7

Р. В. Ліпський,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2723-669X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.5.63

РИНКОВИЙ МЕХАНІЗМ ЦІНОУТВОРЕННЯ У ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

R. Lipskyi,
PhD in Economics, Department of Accounting and Finance,
Poltava State Agrarian University

MARKET-BASED PRICING MECHANISM IN FORESTRY

Лісове господарство відіграє важливу роль у національній економіці, забезпечуючи сировину для багатьох галузей промисловості, таких як будівництво, меблеву та паперову індустрію. Однак ефективне ціноутворення у цьому секторі є складним завданням через вплив численних факторів, а саме — державного регулювання, глобальних ринкових тенденцій та екологічних обмежень. Розуміння ринкового механізму ціноутворення у лісовому господарстві є необхідним для забезпечення сталого розвитку, оптимального використання ресурсів та конкурентоспроможності галузі. Дослідження цього питання є особливо актуальним у контексті глобальних змін клімату, посилення екологічних вимог та необхідності забезпечення прозорості на ринку.

Ринковий механізм ціноутворення у лісовому господарстві є складним процесом, що враховує економічні, екологічні та соціальні фактори. У статті розглядаються основні аспекти ринкового механізму ціноутворення у лісовому господарстві. Проаналізовано вплив попиту та пропозиції, собівартості виробництва, державного регулювання, світових тенденцій та екологічних обмежень на формування цін. Окрему увагу приділено ролі конкуренції та її впливу на ринкове ціноутворення. Розглянуто питання впливу макроекономічних чинників, таких як інфляція, валютні курси та міжнародні торговельні угоди на цінову політику у лісовому секторі. Також досліджено взаємозв'язок між екологічними стандартами та собівартістю продукції лісового господарства, зокрема вплив екологічних сертифікацій на формування конкурентної ціни.

Запропоновано підходи до оптимізації механізму ціноутворення з урахуванням сталого розвитку та економічної ефективності. Підкреслено роль державної політики в регулюванні ринку деревини, а також необхідність розробки механізмів для забезпечення балансу між економічними інтересами та екологічною відповідальністю. Висвітлено перспективи використання сучасних цифрових технологій, таких як блокчейн і штучний інтелект, для підвищення прозорості ціноутворення та контролю за використанням лісових ресурсів.

Forestry plays an important role in the national economy, providing raw materials for many industries, including construction, furniture and paper. However, effective pricing in this sector is challenging due to the influence of numerous factors, such as government regulation, global market trends, and environmental constraints. Understanding the market-based pricing mechanism in forestry is essential to ensure sustainable development, optimal use of resources, and competitiveness of the sector. The study of this issue is particularly relevant in the context of global climate change, increasing environmental requirements and the need to ensure transparency in the timber market.

The purpose of the article is to study the market mechanism of pricing in forestry, to analyze the main factors influencing the formation of prices for timber and forestry products, and to identify ways to optimize this process. In order to achieve this goal, the following tasks need to be solved: to assess the impact of supply and demand on the market price of forestry products; to study the role of state regulation in pricing forestry products; to identify economic, environmental and social factors that affect prices in this sector of the economy; to analyze international experience in price regulation in the forestry sector; to develop recommendations for improving the pricing mechanism to ensure sustainable development of forestry.

The market-based pricing mechanism in forestry is a complex process that takes into account economic, environmental and social factors. The article discusses the main aspects of the market mechanism of pricing in forestry. The author analyzes the impact of supply and demand, production costs, government regulation, global trends and environmental constraints on price formation. Special attention is paid to the role of competition and its impact on market pricing. The impact of macroeconomic factors such as inflation, exchange rates and international trade agreements on pricing policy in the forestry sector is considered. The relationship between environmental standards and the cost of forestry products, in particular the impact of environmental certifications on the formation of a competitive price, is also investigated.

Approaches to optimizing the pricing mechanism with regard to sustainable development and economic efficiency are proposed. The role of public policy in regulating the timber market is emphasized, as well as the need to develop mechanisms to ensure a balance between economic interests and environmental responsibility. The prospects of using modern digital technologies, such as blockchain and artificial intelligence, to increase transparency of pricing and control over the use of forest resources are highlighted.

Ключові слова: ціноутворення, лісове господарство, ринок деревини, державне регулювання, екологічні обмеження.

Key words: pricing, forestry, timber market, government regulation, environmental restrictions.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Ціноутворення у лісовому господарстві є складним процесом, що залежить від багатьох економічних, екологічних та регуляторних факторів. В умовах сучасної ринкової економіки формування справедливої вартості лісових ресурсів є важливим завданням як для державного управління, так і для підприємств галузі. Неефективна цінова політика може призводити до виснаження лісових ресурсів, втрати конкурентних переваг та зниження інвестиційної привабливості сектору. Також значний вплив мають екологічні стандарти, міжнародні сертифікації та вимоги сталого розвитку, що диктують необхідність удосконалення механізмів ціноутворення. У цьому контексті дослідження ринкового механізму ціноутворення є необхідним для визначення ключових чинників, що впливають на формування цін та розробки стратегій оптимізації ціноутворення у галузі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема ціноутворення у лісовому господарстві розглядається у працях багатьох дослідників, які акцентують увагу на впливі еко-

номічних, екологічних та регуляторних факторів на ринковий механізм. Значний внесок у дослідження проблем управління лісового господарства України, у тому числі й питань встановлення цін, зробили такі вчені, як Боніславська А., Вовчук Т. І., Дриманова Л., Лега О. В., Канцедал Н. А., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В., Мулик Т., Іщенко Я., Польова О., Томашук І., Сатир Л., Коренюк П., Вус В., Фурдичко О. І., Дребот О. І., Яремко О. П., Бондар В. Н., Хрик В. М., Мазепа В. Г., Левандовська С. М., Ситник О. С., Кімейчук І. В. та інші. Але питання ринкового механізму ціноутворення даного сектору вітчизняної економіки потребують подальшого дослідження та вдосконалення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є дослідження ринкового механізму ціноутворення у лісовому господарстві, аналіз основних факторів, що впливають на формування цін на деревину та продукцію лісового господарства, а також визначення шляхів оптимізації цього процесу. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: оцінити вплив попиту і пропозиції на ринкову ціну продукції лісового господарства; дослідити роль державного регулювання у ціноутворенні продукції лісового гос-

Таблиця 1. Реалізація лісової продукції у 2023 році

Категорія продукції	Кількість (тис. м ³)	Вартість (млн грн)	Середня ціна (грн/м ³)
Усі види круглого лісу	14246,0	23407,6	1643,1
Діловий круглий ліс, усього	5990,7	15735,4	2626,6
Хвойних порід	4533,7	8305,0	1831,9
Листяних порід	1457,0	7430,4	5099,7
Паливна деревина	8255,3	7672,2	929,4

подарства; визначити економічні, екологічні та соціальні фактори, що впливають на ціни у даному секторі економіки; проаналізувати міжнародний досвід регулювання цін у лісовому секторі; розробити рекомендації щодо удосконалення механізму ціноутворення для забезпечення сталого розвитку лісового господарства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Лісове господарство традиційно вважається важливою галуззю економіки, оскільки лісова сировина використовується не лише у виробництві будівельних матеріалів, паперу та меблів, але й у виробництві енергії. В умовах ринкової економіки формування ціни на лісову продукцію має особливості, які зумовлені специфікою ресурсів, екологічними вимогами та структурою попиту.

Основними економічними факторами, що впливають на ціноутворення у лісовому господарстві є [1, с. 12—14; 9]:

1. Попит і пропозиція — як і в будь-якому ринковому механізмі, ціни на лісову продукцію визначаються співвідношенням попиту і пропозиції. Зростання потреби у деревині для будівництва, меблевої промисловості або виробництва енергії призводить до підвищення цін. З іншого боку, збільшення обсягів заготівлі лісу або впровадження ефективних технологій переробки сприяє зростанню пропозиції, що знижує ціни.

У таблиці 1 наведені середні ціни на реалізовану продукцію лісового господарства за 2023 рік [8, с. 163].

Дані таблиці демонструють, що на ринку лісової продукції чітко простежується цінова диференціація залежно від якості, породи деревини та сфери її застосування. Висока вартість листяних порід відображає значний попит на якісну сировину у меблевій та деревообробній галузях. Паливна деревина залишається найбільш масовим продуктом завдяки широ-

кому використанню в енергетичному секторі, проте її низька ціна зумовлена менш жорсткими вимогами до якості та великою пропозицією на ринку.

2. Якість сировини та її характеристика. Лісова продукція характеризується різноманіттям видів: круглий ліс, діловий круглий ліс, хвойні та листяні породи, паливна деревина. Дані статистичного щорічника [8] показують, що, наприклад, продукція з листяних порід має значно вищу середню ціну, що пояснюється її високою якістю та попитом на специфічні ви-роби. Таким чином, диференціація продукції сприяє встановленню різних цінових категорій.

3. Витрати виробництва та логістики. Виробничі витрати, що включають витрати на заготовку, транспортування, переробку та зберігання, безпосередньо впливають на кінцеву ціну продукції. Наприклад, висока вартість транспортування або обробки деревини може збільшувати собівартість продукції, що відображається в її ринковій ціні.

4. Конкуренція на внутрішньому та зовнішньому ринках. Наявність конкуренції між підприємствами, що займаються заготівлею та переробкою лісової сировини, стимулює виробників оптимізувати витрати та впроваджувати інновації. Крім того, участь у зовнішньоторговельних процесах також впливає на ціноутворення: експортні операції можуть забезпечувати більш високі ціни завдяки попиту на якісну сировину за кордоном.

5. Регулювання та державна політика. Державне регулювання у вигляді встановлення екологічних стандартів, квот на заготівлю та інвестиційних програм сприяє стабілізації ринку, але може водночас обмежувати гнучкість ціноутворення. У таких умовах ринковий механізм змушений балансувати між вимогами збереження природних ресурсів і потребами економічного зростання [7, с. 117—119].

В умовах воєнних дій в Україні ринковий механізм ціноутворення у лісовому господарстві зазнав значних змін. По-перше, воєнний конфлікт безпосередньо вплинув на можливості заготівлі та транспортування лісової сировини. Обмеження доступу до лісових масивів, руйнування інфраструктури та підвищені ризики для робітників призвели до зниження пропозиції продукції. Зменшення обсягів заготівлі, як правило, стимулює зростання цін, адже дефіцит сировини створює конкуренцію серед покупців. По-друге, попит на лісову продукцію також зазнав змін. У воєнний період економічна невизначеність і зниження купівельної спроможності населення значно зни-

зили внутрішній попит. Проте у певних сегментах, наприклад, для потреб оборони, відновлення інфраструктури та експорту (де ринкові умови є більш сприятливими), попит залишився стабільним і навіть зріс. Крім того, воєнні дії спричинили зростання логістичних витрат. Підвищення витрат на транспортування, страхування вантажів і забезпечення безпеки ланцюгів постачання прямо вплинуло на кінцеву ціну продукції. У поєднанні зі зниженням пропозиції це створило умови для різкого зростання цін на ринку лісової сировини.

Отже, у поточних умовах воєнних дій в Україні спостерігається дисбаланс, який обумовлює підвищення ринкових цін на лісову продукцію через дефіцит пропозиції та зростання витрат, не зважаючи на певну невизначеність у внутрішньому попиті. Це створює складну динаміку, де кожен учасник ринку змушений адаптуватися до нових умов, впроваджуючи заходи для оптимізації витрат і пошуку альтернативних каналів реалізації продукції.

Ринковий механізм ціноутворення в галузі лісового господарства має специфічну динаміку, що відображається у статистичних показниках. Наприклад, аналіз даних за 2023 рік показує, що різні категорії лісової продукції мають істотно відмінні середні ціни. Продукція з листяних порід демонструє найвищу вартість за кубометр, що пов'язано з високою якістю та особливим попитом, тоді як паливна деревина, навпаки, характеризується нижчими цінами через її велику кількість і менш специфічні вимоги до якості [8; 6]. Такий розподіл цінних категорій стимулює виробників орієнтуватися на виробництво продукції з доданою вартістю та впровадження технологій, що дозволяють підвищувати якість кінцевого продукту. Крім того, це сприяє розвитку ринкових відносин, де кожен суб'єкт економіки може знайти свою нішу та реалізувати конкурентні переваги.

Крім економічних факторів, на ціноутворення у лісовому господарстві впливають екологічні та соціальні фактори. До екологічних факторів відносяться:

1. Стан лісових ресурсів — дефіцит високоякісної деревини або надмірна експлуатація лісів підвищує ціни. Порушення сталого користування лісами (наприклад, нелегальні вирубки) спричиняє дисбаланс на ринку, що відображається у зростанні вартості якісної сировини.

2. Екологічні обмеження та стандарти — вимоги щодо охорони лісів, збереження біорізноманіття, рекультиватії та відтворення лісо-

вих насаджень збільшують витрати лісогосподарських підприємств (зокрема, на охорону, догляд, лісовідновлення). У результаті це закладається в ціну готової продукції.

3. Кліматичні зміни — погодні аномалії, посухи чи шкідники знижують обсяги придатної до заготівлі деревини. Якщо природні умови ускладнюють або скорочують заготівлю, то пропозиція деревини падає, а ціни, відповідно, зростають.

Соціальні фактори ціноутворення у лісовому господарстві:

1. Рівень зайнятості та оплати праці — лісове господарство забезпечує робочі місця переважно у сільській місцевості. Підвищення заробітних плат працівників та посилення соціальних гарантій можуть збільшувати собівартість виробництва й кінцеві ціни на деревину.

2. Соціальна відповідальність та репутація — компанії, які приділяють увагу соціальним програмам (покращенню інфраструктури регіону, підтримці місцевих громад), часто інвестують додаткові кошти у розвиток лісового господарства. Це може відобразитися на ціні реалізації, але й позитивно впливає на репутацію підприємств та довіру споживачів.

3. Зміни в культурі споживання — зростання суспільного інтересу до екологічно чистої продукції та збереження довкілля стимулює попит на сертифіковану деревину (FSC тощо). Така деревина зазвичай має вищу ціну завдяки додатковим витратам на дотримання стандартів сталого лісокористування.

Таким чином, ціни у лісовому господарстві України визначаються сукупністю економічних чинників (співвідношенням попиту та пропозиції, витратами виробництва, конкуренцією, впливом воєнних дій, державним регулюванням), екологічними (станом лісових ресурсів, обмеженнями, викликаними кліматичними змінами та екологічними стандартами) і соціальними (заробітною платою, зайнятістю, культурою споживання та соціальною відповідальністю). Розуміння усіх цих факторів дає можливість лісогосподарським підприємствам та державним органам ефективніше керувати галуззю і забезпечувати збалансоване ціноутворення.

Міжнародний досвід регулювання цін у лісовому секторі охоплює широкий спектр підходів та інструментів, які покликані забезпечити збалансоване поєднання економічної вигоди, соціальної стабільності й збереження довкілля. Розглянемо основні механізми й практики з практики різних країн [2—4]:

1. Квотування та ліцензування заготівлі. Наприклад, у Канаді, що є одним із провідних світових виробників деревини, існує система довгострокових договорів оренди лісів, які передбачають чіткі квоти на заготівлю та зобов'язання щодо відновлення лісів. Завдяки цьому механізму уряд контролює обсяги пропозиції сировини, опосередковано впливаючи на ринкові ціни. У Скандинавських країнах (Швеція, Фінляндія) також поширена практика ліцензування, однак тут держава приділяє особливу увагу стимулюванню сталого лісокористування та інновацій у деревообробці, що зрештою позитивно впливає на конкурентоспроможність лісової продукції.

2. Регулювання експорту та імпорту. Наприклад, уряд Індонезії у певний період застосовував не стільки експортні мита, скільки фактично вводив повну заборону експорту необробленої деревини, що сприяло розвитку місцевої переробної індустрії. Така політика дозволила стимулювати інвестиції у деревообробні підприємства, хоча й створювала напруження у торговельних відносинах. Подібним чином уряд Малайзії застосовував заходи (в тому числі у вигляді додаткових митних зборів) щодо необробленої деревини з метою збільшення частки обробленої продукції на внутрішньому ринку та підвищення її вартості. Африканські країни (наприклад, Камерун та Гана) експортні мита на необроблену деревину використовують як інструмент для стимулювання внутрішньої переробки та створення додаткової вартості. Такі заходи допомагають не лише розвивати місцеву індустрію, а й сприяють збільшенню податкових надходжень.

3. Сертифікація та екологічні стандарти. Програми FSC (Лісова Опікунська Рада) і PEFC (Програма взаємного визнання лісової сертифікації) не встановлюють цін безпосередньо, проте створюють цінову диференціацію між сертифікованою та несертифікованою деревиною. Споживачі в розвинених країнах дедалі частіше готові платити більше за продукцію, що відповідає вимогам сталого лісокористування. Європейський Союз запровадив Регламент ЄС щодо деревини (EUTR), який забороняє обіг нелегально заготовленої деревини. Дотримання цього регламенту потребує додаткових витрат від виробників, що може відобразитися у вищих цінах на продукцію.

4. Фінансові та податкові стимули. У США існують податкові пільги для власників лісів, які забезпечують збереження біорізноманіття та виконують відновлювальні роботи. Такі заходи не лише сприяють збереженню лісових ре-

сурсів, а й забезпечують стабільніший ринок, оскільки підтримують пропозицію якісної деревини. У низці європейських країн (наприклад, у Німеччині) місцеві органи влади надають субсидії на модернізацію лісозаготівельної та деревообробної техніки. Це допомагає знижувати виробничі витрати й робить ціну продукції конкурентнішою.

5. Державні та приватні інвестиції у дослідження й розвиток. У Канаді, Фінляндії, Швеції й Норвегії значна увага приділяється науковим дослідженням та розробкам у галузі лісового господарства. Інновації в селекції лісових порід, технологіях заготівлі та переробки дозволяють підвищувати ефективність виробництва, що опосередковано впливає на рівень цін, утримуючи їх від надмірного зростання. Програми публічно-приватного партнерства (PPP) у галузі лісового господарства стимулюють залучення інвестицій і допомагають знизити ризики для бізнесу, тим самим стабілізуючи ринкову кон'юнктуру.

6. Політика сталого розвитку та екологічних обмежень. У більшості розвинених країн запроваджено жорсткі правила охорони лісів, які обмежують інтенсивність заготівлі, щоб зберігати екологічну рівновагу. Хоча такі обмеження скорочують обсяги пропозиції, вони водночас підтримують тривалу стабільність галузі та дозволяють уникати "перегріву" ринку. У Нідерландах, Данії та інших країнах, де лісових ресурсів мало, лісове господарство інтегроване в загальну політику збереження ландшафтів та біорізноманіття. Це зумовлює комплексний підхід до планування та формування цінових механізмів.

Міжнародний досвід свідчить, що дієве регулювання цін у лісовому секторі не зводиться до прямого втручання у механізми попиту й пропозиції. Воно включає створення умов для сталого використання лісів, запровадження екологічних стандартів, налагодження чіткої системи контролю за заготівлею та збутом деревини, а також інвестування у дослідження та інновації. Такі заходи допомагають підтримувати рівновагу на ринку, захищати довкілля і водночас забезпечувати галузі належний рівень конкурентоспроможності.

Для України пріоритетним є розбудова прозорої системи обліку та контролю за обсягами заготівлі, впровадження міжнародних стандартів сертифікації, формування чітких правил експорту, а також стимулювання переробки деревини всередині країни. Поєднання цих заходів дозволить стабілізувати ціни, запобігти

нелегальній діяльності та зберегти лісові ресурси для майбутніх поколінь.

Для забезпечення сталого розвитку лісового господарства України та покращення механізму ціноутворення доцільно застосувати комплекс заходів, що враховують економічні, екологічні та соціальні аспекти. Нижче наведено рекомендації, які можуть стати основою для удосконалення цієї системи:

1) Підвищення прозорості ринку та удосконалення інформаційної бази:

— Створення централізованої системи збору, аналізу та оприлюднення даних щодо заготівлі, переробки та збуту лісової продукції. Це дозволить учасникам ринку оперативніше реагувати на зміни попиту і пропозиції.

— Впровадження електронних платформ для моніторингу ланцюгів постачання, що сприятиме зменшенню нелегальних операцій та підвищенню довіри між суб'єктами ринку.

2) Розвиток інструментів стимулювання внутрішньої переробки:

— Запровадження фінансових пільг, податкових знижок або субсидій для підприємств, що інвестують у модернізацію деревообробної галузі. Це дозволить збільшити додану вартість продукції та зменшити залежність від експорту необробленої сировини.

— Заохочення партнерства між державою та приватним сектором (модель публічно-приватного партнерства) для розвитку інноваційних технологій переробки та підвищення конкурентоспроможності української продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

3) Впровадження екологічних стандартів та систем сертифікації:

— Обов'язкове застосування міжнародних стандартів сертифікації (наприклад, FSC або PEFC) для забезпечення сталості лісокористування, що дозволить виділити якісну та екологічно чисту продукцію на ринку.

— Розробка та впровадження державних програм з відновлення лісів і регенерації лісових ресурсів, що передбачатиме певні стимули для виробників, які дотримуються принципів сталого розвитку.

4) Оптимізація регуляторної бази та вдосконалення законодавства:

— Розробка нормативних документів, що регламентують механізм формування цін із врахуванням специфіки лісового господарства, таких як система квотування заготівлі, контроль за дотриманням екологічних норм і вимог щодо безпеки праці.

— Зменшення бюрократичних перепон для бізнесу шляхом спрощення процедур ліцензу-

вання та отримання дозволів, що позитивно вплине на інвестиційний клімат галузі.

5) Інвестування в інновації та технологічний розвиток [5, с. 102—106]:

— Стимулювання досліджень і впровадження новітніх технологій у галузі лісового господарства, таких як точне лісове господарювання, застосування дронів для моніторингу стану лісів, сучасні системи переробки та автоматизації виробництва.

— Використання сучасних цифрових технологій, зокрема блокчейну і штучного інтелекту (ШІ), відкриває широкі можливості для підвищення прозорості ціноутворення та ефективного контролю за використанням лісових ресурсів.

Технологія блокчейн забезпечує збереження інформації у вигляді незмінних записів, що дозволяє створити повну і прозору історію операцій у ланцюгах постачання. Це особливо важливо для відстеження походження деревини — від заготовки до кінцевої реалізації продукції, що мінімізує ризики корупції та нелегальних операцій. Використання смарт-контрактів дозволяє автоматично виконувати угоди між учасниками ринку за заданими умовами, що сприяє оптимізації процесів ціноутворення та забезпечує своєчасну оплату за товар. Відкрита, децентралізована база даних створює умови для більшої довіри між сторонами торгівлі, адже кожна операція є доступною для перевірки незалежними органами.

Штучний інтелект може аналізувати великі обсяги даних з ринку лісової продукції, враховуючи сезонні коливання, зміни в попиті та пропозиції, економічні та екологічні показники. Це дозволяє створити точні прогностичні моделі, що сприятимуть стабілізації цін. Застосування машинного навчання та аналіз супутникових знімків дозволяє в режимі реального часу контролювати стан лісових масивів, виявляти незаконні вирубки та інші порушення. ШІ може допомогти підприємствам оптимізувати процеси заготівлі та переробки деревини, мінімізуючи витрати і підвищуючи ефективність, що позитивно впливає на кінцеве формування ціни.

Інтеграція блокчейн-систем з інструментами штучного інтелекту створює потужну платформу для управління лісовими ресурсами. Наприклад, дані про заготівлю, обробку та транспортування деревини, зафіксовані у блокчейні, можуть бути аналізовані за допомогою ШІ для виявлення аномалій, прогнозування змін на ринку та оперативного реагування на потенційні ризики. Такий комплексний підхід сприятиме не лише підвищенню прозорості

ціноутворення, але й забезпечити сталість використання лісових ресурсів, що є критично важливим для довгострокового збереження екосистем.

Для України застосування цих технологій може стати ключовим чинником у боротьбі з нелегальною вирубкою, оптимізації ланцюгів постачання та підвищенні конкурентоспроможності на світовому ринку. Реалізація проєктів на базі блокчейну та ШІ дозволить державним органам і підприємствам створити ефективну систему контролю та аналізу, що сприятиме сталому розвитку лісового господарства та економічному зростанню країни.

б) Соціальні заходи та підтримка місцевих громад:

— Забезпечення участі місцевих громад у процесах прийняття рішень щодо використання лісових ресурсів, що сприятиме формуванню позитивного іміджу галузі та підвищенню соціальної відповідальності підприємств.

— Розробка програм підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів для лісогосподарського сектору, що дозволить підвищити ефективність виробництва та оптимізувати витрати.

Отже, удосконалення механізму ціноутворення в лісовому господарстві України потребує комплексного підходу, який об'єднує розвиток інфраструктури, підтримку інновацій, вдосконалення законодавства та інтеграцію екологічних стандартів. Реалізація запропонованих заходів сприятиме не лише стабілізації цін, але й створенню умов для сталого розвитку галузі, збереження лісових ресурсів та підвищення конкурентоспроможності української лісової продукції на світовому ринку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз механізму ціноутворення у лісовому господарстві України свідчить про складність і багатогранність цього процесу, що формується під впливом економічних, екологічних та соціальних чинників. З одного боку, ринкові ціни визначаються співвідношенням попиту та пропозиції, витратами виробництва, логістичними витратами та впливом зовнішніх факторів, зокрема воєнних дій, які спричиняють зниження обсягів заготівлі і підвищення витрат. З іншого боку, впровадження екологічних стандартів, сертифікації та державного регулювання створює умови для стабілізації ринку та забезпечення сталого використання лісових ресурсів.

Комплекс заходів, спрямованих на удосконалення інформаційної бази, стимулювання внутрішньої переробки, оптимізацію законодавства та впровадження інновацій, дозволяє не лише підвищити конкурентоспроможність української лісової продукції, а й сприяти збереженню довкілля та соціальної стабільності.

Подальші дослідження у напрямі удосконалення механізму ціноутворення в лісовому господарстві можуть бути зосереджені на моделюванні ринкових процесів (розробка комплексних економічних моделей, що враховують вплив як традиційних економічних показників, так і екологічних та соціальних чинників, що дозволить прогнозувати зміну цін і оперативно реагувати на ринкові коливання); вивченні впливу екологічних стандартів на вартість продукції; оцінці впливу новітніх технологій на зниження витрат виробництва і підвищення якості продукції та ін. Це дозволить забезпечити не лише економічну ефективність, а й сталий розвиток лісового господарства, збереження природних ресурсів та підвищення якості життя місцевих громад.

Література:

1. Боніславська А. Шляхи вдосконалення системи державного регулювання лісового сектору в умовах війни та євроінтеграції. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. 2023. № 1 (17). С. 11—15.

2. Вовчук Т. І. Калькуляція собівартості продукції лісового господарства. Науковий вісник. Збірник науково-технічних праць. 2005. Вип. 15.1. С. 205—210.

3. Дриманова А. Документування надходження і руху готової продукції в лісогосподарських підприємствах: проблеми та шляхи вирішення. Економіка та суспільство. 2023. № 49.

4. Лега О. В., Канцедал Н. А., Прийдак Т. Б., Яловега Л. В. Формування калькуляційних статей собівартості як основи ціноутворення на продукцію лісового господарства. Актуальні питання економічних наук. 2025. № 7.

5. Мулик Т., Іщенко Я. Вплив інноваційних технологій в лісовій галузі на систему бухгалтерського обліку лісогосподарських підприємств. Сталій розвиток економіки. 2024. № 3 (50). С. 100—107.

6. Польова О., Томашук І. Облік виробництва і реалізації продукції лісівництва. Економіка та суспільство. 2024. № 64.

7. Сатир А., Коренюк П., Вус В. Управління виробничо-збутовою діяльністю лісогоспо-

дарських підприємств. Modeling the development of the economic systems. 2024. № 3. С. 115—120.

8. Статистичний щорічник України за 2023 рік. За редакцією Вернера І. Є. Державна служба статистики України. К. 2024. 296 с.

9. Фурдичко О. І., Дребот О. І., Яремко О. П., Бондар В. Н. Світовий досвід формування організаційно-економічного механізму регулювання лісгосподарським виробництвом на засадах ринкової економіки. Агроекологічний журнал. 2022. № 2. С. 22—33.

10. Хрик В. М., Мазепа В. Г., Левандовська С. М., Ситник О. С., Кімейчук І. В. Лісгосподарське виробництво та його роль у сталому розвитку: економічні аспекти природокористування. International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences". 2024.

References:

1. Bonislavs'ka A. (2023), "Ways to improve the system of state regulation of the forest sector in the conditions of war and European integration", Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Derzhavne upravlinnia, vol. 1 (17), pp. 11—15.

2. Vovchuk, T.I. (2005), "Calculation of the cost of forestry products", Naukovyj visnyk. Zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats', vol. 15.1, pp. 205—210.

3. Drymanova, L. (2023), "Documentation of the receipt and movement of finished products in forestry enterprises: problems and solutions", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 49.

4. Leha, O.V. Kantsedal, N.A. Pryidak, T.B. and Yaloveha, L.V. (2025), "Formation of cost calculation items as the basis for pricing forestry products", Aktual'ni pytannia ekonomichnykh nauk, vol. 7.

5. Mulyk, T. and Ischenko, Ya. (2024), "The impact of innovative technologies in the forest industry on the accounting system of forestry enterprises", Stalyj rozvytok ekonomiky, vol. 3 (50), pp. 100—107.

6. Pol'ova, O. and Tomashuk, I. (2024), "Accounting for the production and sale of forestry products", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 64.

7. Satyr, L. Kopeniuk, P. and Vus, V. (2024), "Management of production and sales activities of forestry enterprises", Modeling the development of the economic systems, vol. 3, pp. 115—120.

8. Verner, I.Ye. (2024), Statystychnyj scho-richnyk Ukrainy za 2023 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2023], Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

9. Furdychko, O.I. Drebot, O.I. Yaremko, O.P. and Bondar, V.N. (2022), "World experience in forming an organizational and economic mechanism for regulating forestry production on the principles of a market economy", Ahroekologichnyj zhurnal, vol. 2, pp. 22—33.

10. Khryk, V.M. Mazepa, V.H. Levandovs'ka, S.M. Sytnyk, O.S. and Kimejchuk, I.V. (2024), "Forestry production and its role in sustainable development: economic aspects of nature management", International Scientific Journal "Internauka". Series: "Economic Sciences".

Стаття надійшла до редакції 23.02.2025 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292